

Oros Sándor

Évindító KSZR-nap Csongrád megyében

A Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár idén negyedik alkalommal invitálta a Csongrád megyei KSZR-hez csatlakozott partner települések polgármestereit, vezetőit évnítói tanácskozásra. Immáron hagyomány, hogy az év elején személyes találkozásra, közös gondolkodásra hívjuk partnereinket.

Ez az alkalom a szolgáltató könyvtár és a szolgáltató közösségek számára egyaránt fontos. Természetesen jogszabályi kötelezettségeinknek minden évben eleget teszünk. Elkészítjük a részletes beszámolót a minisztérium, a fenntartó, valamint az egyes települések számára is. Ezeket a beszámoló dokumentumokat minden évben elérhetővé tesszük a nagyközönség számára is, ugyanakkor kiemelten fontosnak tartjuk, hogy évente egyszer együtt lehessünk a települések vezetőivel és a szolgáltató helyek munkatársaival.

Együtt, egy időben és egy helyen. Mindhárom feltétel nagyon fontos. A megye adottságaiból következik, hogy megtehetjük ezt. Amennyiben a lehetőség adott, érdemes és hasznos élnünk vele. Lehetőségünk van megszervezni a programot, hiszen jelenleg 36 szerződött település vezetőit és dolgozóit kell vendégül látnunk.

A Csongrád megyei KSZR

Csongrád megye sajátos földrajzi elrendezésű. Mindössze 60 önálló település található a megyében, 10 város és 50 község. A KSZR szolgáltatás szempontjából fontos, hogy szintén 50 azon település száma, ahol a lakosság nem éri el az 5000 főt. Csanádpalota, bár 2009 óta város, lélekszáma mindössze 2971 fő, míg Algyő 1997 óta ismét önálló településként 5372 főnek ad otthont.

A megye lakosságából mindössze 104315 fő él 5000 fő alatti településen, 2017-ben 57468 fő él a Somogyi-könyvtár által ellátott 36 településen. A megye településeinek lélekszáma igen kiegyensúlyozott. A legkisebb település (Kövegy) lakosságának száma is 401 fő.

A Csongrád megyei KSZR szolgáltatáshoz 2013. január 1-én 25 település csatlakozott. Minden évben nőtt az ellátott települések száma, így nőtt az év eleji találkozókra részt vevők száma is.

Csongrád megyében nem csak a települések száma csekély, de viszonylag kis területű megye is. Közigazgatásilag 7 járásra osztható. Járásonként azonban nagyon eltérő a települések száma és eloszlása. Míg a Csongrádi járásban 4, addig a Makói járásban 15 település található. Ennek köszönhető, hogy a szolgáltatásban részt vevő települések eloszlása sem egyenletes, ami részben megkönnyíti, részben megnehezíti a napi munkát. Jelen szempont szerint vizsgálva ez megkönnyíti számunkra a szervezést, a partnerek számára pedig az utazást.

A számok tükrében is látható, hogy a bevezetőben vázolt program Csongrád megyében könnyen megvalósítható. Amennyiben minden meghívott partner elfogadná a meghívást, akkor is maximum 80 fő lenne jelen.

A találkozók története

2014. február 6-án¹ tartottuk az első összejövetelt. Szerettünk volna egy olyan fórumot kialakítani, ahol megmutathatjuk magunkat, találkozhatunk partnereinkkel, partnereink is találkozhatnak egymással, és el is mondhatják véleményüket, problémáikat. Nagyon fontos szempont volt, hogy a kommunikáció kétirányú legyen. Minden hasonló rendezvényen általánosan elterjedt, hogy valamilyen formában teret adnak a kérdéseknek. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy ilyen esetben nagyon nehéz megszólítani a jelenlévőket. Ez valóban nehéz feladat volt számunkra is. A program összeállításánál is mindig törekedtünk arra, hogy minél nagyobb teret tudjunk biztosítani a kérdéseknek, az eszmecserének. Így volt ez az első alkalommal is. Igyekezünk teret és időt adni a hasznos konzultációnak.

2015 februárjára² már tapasztaltabbak voltunk. Az előző évi ötletünket mindenképpen folytatni kívántuk, azonban láttuk azt is, hogy fejleszteni, módosítani szükséges. Mivel a Somogyi-könyvtárnak nem volt korábban tapasztalata a kistérségi ellátásban, a 2013-as év minden szempontból tanulóév volt számunkra. Közösén alakítottuk ki a Csongrád megyei rendszert, természetesen nagyban támaszkodva a korábbi évek tapasztalatára. 2013-at megelőzően a makói József Attila Városi Könyvtár, valamint a Szentesi Városi Könyvtár Nonprofit Kft. működtetett kistérségi ellátást. Az ő munkájukra, eredményeikre támaszkodva indulhatott el 2013-ban a megváltozott jogszabályi körülmények között a Csongrád megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer. Amikor 2014-ben visszatekintettünk az előző évre, akkor szembesültünk vele igazán, hogy a 2013-as év elsősorban a rendszerkialakítás és indítás jegyében telt.

2015-ben már a működő rendszer eredményeiről számolhattunk be a hozzánk érkező partnereinknek. A szakmai nap felépítésén nem változtattunk. Ismertettük az elmúlt év eredményeit, történéseit, problémáit. Igyekezünk felvázolni, hogy az első hónap megbeszélései, az elmúlt év tapasztalatai alapján milyen fejlesztési terveink vannak az adott évre. Vázlatosan ismertettük az éves munkatervünket.

A változtatás és jobbítás kényszere minden rendezvényben benne van. Mi is valami újat, pluszt szerettünk volna adni. Ekkor már beszámolhattunk az elmúlt évi elégedettségi felmérésünk eredményeiről, amire az újévi terveket építhettük.

Felismertük, hogy mindenképpen olyan előadást is be kell építenünk a napirendi pontok közé, amely tartalma valóban érinti is a települések vezetőinek mindennapjait.

Ezért az előadások sorába építettünk egy ismertetést a rendszer jogszabályi háttéréről, a kötelezettségekről, feladatokról. Ez elsősorban a települések vezetőinek, valamint a szintén meghívott jegyzőknek szólt.

2016 februárjában³ már 34 település képviselőjét vártuk a Somogyi-könyvtárba. A hagyományos felépítés mellett ismét igyekeztünk újítani, érdekesebbé tenni szakmai napunkat. Természetesen most is fontos volt, hogy röviden összefoglaljuk az elmúlt közös évünket, hogy a jelenlévők láthassák, hallhassák, mi minden történt a megye más településein. Fontos volt, hogy a következő évünk terveit együtt beszélhessük át, s a hallgatóság közösen ismerje meg elképzeléseinket. Most sem maradhatott el a tájékoztató előadás.

Ahogy az előző évben, most is olyan témát kerestünk, amely mindenkit érint és érdekel, amiből mindannyian tanulhatunk, mindannyiunk munkájában hasznossá válik. Ezért is kerestünk olyan külső előadót, aki mindenki számára hiteles. A szakmai nap sikerét nem befolyásolta, de a fényét emelte a külsős előadó.

Mivel közösen dolgozunk a településekkel, célunk az is, hogy ne csak mi szerepeljünk, hanem egy-egy kistépülés is bemutatkozhatson ezen a fórumon is. Így 2016-ban felkértük Ferencszállás polgármesterét, hogy az ő szemszögéből mutassa be a Somogyi-könyvtár és az adott falu közös munkáját, kapcsolatát.

2017-ben⁴ már az előző évek tapasztalataiból építkezve szerveztük a szakmai napot. A negyedik alkalommal már talán elmondhatjuk, hogy hagyománnyá vált az évindító beszélgetés. Ismét volt külsős előadó, akinek a szavai vitát és valódi kétirányú kommunikációt eredményeztek. Sikerült a délelőttöt interaktívvá tenni. A hozzánk érkező településvezetők valóban kérdezhettek és kérdeztek vendégunktől. Olyan aktuális témát találtunk (kulturális közmunka-program), amely valóban minden fenntartót érint és érdekel, ha nem is konkrétan a könyvtári ellátással kapcsolatosan.

Minden ilyen programnál kiemelt célunk, hogy ne csak önmagunkról beszéljünk, de olyan témát találjuk, amely mindannyiunkról és mindannyiunknak szól.

Az évek folyamán sikerült valóban olyanná tenni ezt a szakmai napot, amelynek megálmodtuk. Hasznos információk, a programon aktívan részt vevő közönség, amely így közösséggé alakul, és valódi interperszonális kapcsolat a szolgáltatás minden szereplője részvételével. Mivel közismert tény, hogy fehér asztal mellett könnyebb tárgyalni, minden alkalommal igyekeztünk teret adni a kötetlenebb személyes találkozásoknak is.

A szakmai napok fontossága

A KSZR évnyitó napunk azért is tudott hagyománnyá válni, mert minden szereplője számára hasznosnak és fontosnak bizonyult.

A megyei könyvtár

Fontos ez a találkozó a Somogyi-könyvtár számára. Szükséges volt egy olyan fórumot találni, ahol elmondhatjuk eredményeinket, ahol bemutathatjuk mindennapi munkánkat. Természetesen a partnerek látják, hogy milyen munka, milyen fejlesztések zajlanak egy-egy szolgáltató helyen. Azon települések vezetői, akik számára fontos a település kulturális ellátása, minden esetben tudják és látják, hogy milyen munka folyik a könyvtárban. Látják, hogy milyen fejlesztéseket végzünk, látják az állomány frissülését, a programokat. Gyakran közösen szervezzük a kulturális, olvasásnépszerűsítő programokat.

A települések vezetői minden év május 31. napjáig megkapják a részletes beszámolót az előző évi munkáról. De ott pusztán adatokat, számsorokat látnak. Nem látják mögötte az embert, a mindennapi aprólékos munkát. A pusztá számok nem mutatják meg, hogy kik és milyen módon dolgoznak azért, hogy egy-egy dokumentum eljusson az adott település könyvtárhasználójához.

Ezen bemutatók, diasorok segítik láthatóvá tenni a Somogyi-könyvtár minden dolgozóját, a szolgáltatásban részt vevő összes kolléga munkáját. Fontos bemutatnunk, hogy nem csak a néhány általuk is ismert arc és név dolgozik a települések kulturális ellátásáért.

Ugyanígy fontos a Somogyi-könyvtár munkatársai számára, hogy személyesen is találkozhatnak azokkal, akikért dolgoznak.

Fontos, hogy az ismert mutatókat egyben láttassuk. Valójában úgy válnak igazi eredménymutatóvá, ha mellette ott található egy kontrolladat is. Ha minden jelenlévő látja, hogy a szomszéd település milyen eredményeket ért el.

Kiemelt célunk, hogy egy időben találkozhassunk partnereinkkel. Így ugyanazok az információk jutnak el mindenkinek, s azokat hasonló módon, akár együtt is értelmezhetjük. A felmerülő kérdéseikre egy időben és egyértelműen tudunk válaszolni. A mi kérdéseink, kéréseink is tisztázódnak, így az arra érkező reakciók is megbízhatóbbak.

Az együttlét magával hozza, hogy a polgármestertársak is találkozhatnak. Átbeszélhetik az őket érdeklő, érintő kérdéseket. Észrevételeik újabb ötleteket szülhetnek, ezzel segítve az együtt gondolkodást.

A szakmai napon nem csak a vezetőket, de a szolgáltató helyek könyvtárosait is várjuk és vendégül látjuk. Így ez számunkra is egy újabb fórum a személyes találkozásra és tapasztalatcserére. A szolgáltató helyek könyvtárosai, munkatársai szempontjából is fontos számunkra, hogy egy időben, egyszerre, személyesen elérhetőek ezen a napon. A Csongrád megyei KSZR-en belül is megvan az a szakmai levelezőlista, blog, zárt elektronikus csoport, ahol a kollégák egyszerre elérhetőek, viszont semmi se pótolhatja a személyes találkozást. Így ez a nap erre is lehetőséget biztosít számunkra, hogy az év indításkor felmerülő kérdéseket megvitassuk.

Polgármesterek

Ahogy számunkra fontos az együttlét, úgy az évindító nap sikere mutatja, hogy partnereink számára is fontos a személyes találkozás. Évről évre egyre több polgármester fogadja el invitációnkat és áldozza ránk idejét.

Fontos számunkra, hogy ne csak olvassák, de meg is tudják hallgatni beszámolóinkat. Fontos, hogy lássák, mi történik náluk, de még fontosabb, hogy láthatják, hogy mi minden zajlik más településen. A magyar nyelv kincsesára a szomszédal kapcsolatos mondásoknak: szomszéd fűje, török átok, szomszéd tehene, hogy csak a legismertebbeket említsem. Mindenesetre mindenki számára fontos, hogy összehasonlíthassa saját munkáját és saját települését más hasonlóval. Szakmai napunkkal egy újabb lehetőséget biztosítunk erre.

Ugyanígy lehetőséget biztosítunk a személyes találkozásra is. Egyre kevesebb azon rendezvények száma, ahol a polgármesterek találkozhatnak. Önhittség lenne azt állítani, hogy programunkon csak a könyvtári ellátásról beszélnek a polgármester kollégák. Fon-

tos, hogy lehetőséget teremtünk a beszélgetésre, eszmecserére, miközben szóba kerül a kultúra is.

Örömmel érkeznek hozzánk, hogy beszélgessenek, találkozhassanak. Minden ilyen beszélgetésben benne rejlik az önmagunk bemutatásának a lehetősége is. Ezáltal még fontosabbá válik a személyes jelenlét. Ez egy újabb fórum, ahol be lehet mutatni a település eredményeit, fejlesztéseit, sikereit. Ahol saját településük, saját munkájuk pozitív oldalát mutathatják be. Természetesen közben az is kiderül, hogy milyen sikereket érhetünk el közösen, a falu és a Somogyi-könyvtár. Egy-egy polgármester azokat az apró eredményeket is láthatóvá teszi, amelyek számunkra talán kevésbé hangsúlyosak.

Természetesen a partneri viszonyt is jól mutatja, hogy kik azok a polgármesterek, jegyzők, akik minden évben megtisztelnak bennünket jelenlétükkel. De fontos azt is kiemelni, hogy évről évre egyre többen érkeznek hozzánk.

És akik érkeznek, ritkán jönnek egyedül. Fontos számunkra, hogy kollégáikkal, munkatársaikkal együtt érkezzenek. Ezzel is bizonyítva, hogy jó (munka)társi viszonyban dolgozva lehet igazán jó eredményeket elérni.

A szolgáltató helyek könyvtári munkatársai

A könyvtárosok számára is hasznos és fontos a szakmai nap. Talán leginkább számunkra fontos a személyes találkozás, a tapasztalatcsere. Felmerülő kérdéseikre itt kaphatnak választ, a többiek kérdései pedig újabb kérdéseket vetnek fel bennük.

A beszámolókból ötleteket meríthetnek, ami új gondolatokat indíthat meg bennük. Az éves terveinkhez még hozzászólhatnak, csatlakozhatnak. Ezeket mindig közösen alakítjuk ki, együtt tervezünk, de ez az egyik olyan fórum, ahol a leginkább közösen dolgozva tervezhetünk.

Számunkra talán a legfontosabb, hogy programunk teret enged a személyes beszélgetéseknek. Csongrád megyében is gyakorlat a kistérségi szakmai napok szervezése, de azokon mindig speciális témaköröket járunk körül, és mindig szűkebb körben. Ezen az évindító szakmai napon azonban lehetőségük van a távolabbi, de hasonló könyvtárak munkatársaival is találkozni és könyvtári mindennapjaikat megvitatni. A viszonylag kis megyében sok hasonló kisközség található, amelyek hasonló problémákkal küzdenek.

Számtalan kérdés, ötlet, probléma merül fel minden évben, ami itt és ekkor kristályosodik ki. Igyekszünk minél több közvetlen találkozási pontot kialakítani, de ilyenkor együtt szólítható meg az ellátó könyvtáros és a fenntartó. Kéréseikhez nálunk szakmai támogatást kaphatnak. Sok apró kérdés ilyenkor súlyt kap. Ebben pedig nagyon hasznos, hogy együtt vagyunk, hiszen más településekről érkezők is segíthetnek megoldást találni.

Eredmények, tapasztalatok

Az elmúlt négy év során hagyománnyá vált az évnyitó KSZR-nap szervezése Csongrád megyében. Mint látható volt, minden évben – az előző évek tapasztalatai alapján – egy picit változtattunk a rendezvényen. Talán ez a négy alkalom még nem elegendő, hogy messzemenő következtetéseket vonjunk le, mégis sok hasznos tapasztalattal szolgált számunkra is.

Részben ilyenek voltak, amelyek a változtatásokat hozták.

Bebizonyosodott, hogy hasznos külső előadót is megszólaltatni, valamilyen aktuális témában. Ehhez szükséges ismerni az aktuális trendeket, de nagyon jó és fontos megismerni a partnerek elvárásait, érdeklődési körét is. Az aktuális téma mindenképpen kapcsolódjon a könyvtári munkákhoz, de lehetőség szerint legyen azon túlmutató. Ilyen volt 2016-ban Fehér Miklós előadása a közadatokról.

Az előadások sorában fontos, hogy teret és lehetőséget kapjanak a partnerek is. Ők mindig másképp látják a mi munkánkat és kapcsolatunkat. Más oldalról közelítenek, más szempontrendszerből vizsgálják a könyvtári ellátást. Sokat tanulhatunk tőlük, illetve a következő évi terveknél, fejlesztéseknél sok hasznos ötlettel szolgálhatnak.

Hasznos, ha az előző évi beszámólót közösen elemezzük ki. Nagyon jó visszhangja volt, hogy egyben láthatták a számokat. Hogy a puszta adatok mögött láthatják az embereket, a munkát. Ezeket az adatokat pedig más településsel összevetve elemezzük. Ahogy az ismert idézet mondja: „... csak másban moshatod meg arcodat.” Egy polgármester saját bevallása szerint, amikor ezen a szakmai napon látta, hogy a másik településen milyen fejlesztések zajlottak, elszégyellte magát. Ennek eredményeképpen mutathattuk be 2016 márciusában a KSZR műhelynapon a teljes egészében megújult nagylaki szolgáltató helyet.

Az elmúlt évek legfontosabb tapasztalata azonban számunkra az, hogy nagyon nagy szükség van a személyes találkozásokra. Teret és időt kell szánni az együttlétre. A sikert pedig elősegítheti a fehér asztal néhány szem pogácsával, friss kávéval, és néhány kedves mondattal.

Polgármesterek egymás között

Jegyzetek

1. <http://csmke.sk-szeged.hu/2014/02/egyuttgondolkodas-a-kszr-rol/>
2. <http://kszr.sk-szeged.hu/a-csongrad-megyei-kszr-mukodtetese-szakmai-nap/>
3. <http://kszr.sk-szeged.hu/evnyito-kszr-nap-a-somogyiban/>
4. <http://kszr.sk-szeged.hu/evnyito-kszr-nap-2017/>